

Chomharchumann Shailearna Teo. Straitéis Cúig Bliana

Peadar Mac an Iomaire

Is é spriocráiteas Chomharchumann Shailearna Teo. - Forbairt an duine, an teaghlaigh agus an phobail trí oideachas, trí oiliúint, trí sheirbhísí agus trí ghníomhaíochtaí a fhásann as teanga agus as dúchas na Gaeltachta. Bunaíodh CST i 1984 le folús a líonadh i gceantar Chois Fharraige de thoradh éirí as trádáil Chomharchumann Chois Fharraige an bhliain roimh sin.

Ba i 2013 a dréachtaíodh an straitéis 5 bhliana seo mar go bhfacthas don Choiste ag an am go raibh sé in am athbhreithniú a dhéanamh ar fheidhmeanna agus ar chóras bainistíochta an Chomharchumann i bhfianaise na n-athruithe atá tagtha ar shaol agus ar riachtanais an cheantair ó 1984 i leith. Chuir an cháipéis, a d'ullmhaigh mise ag an am i gcomhar leis an gCoiste, roimpi staidéar a dhéanamh ar staid CST i 2013 agus láidreachtaí, laigí, deiseanna agus bagairtí ag baint leis an gComharchumann a scrúdú agus córas bainistíochta leasaithe a mholadh don Chomharchumann. Ina theannta sin rinneadh liostáil ar acmhainní an Chomharchumann agus socraíodh go leagfaí amach plean gníomhaíochta le cur ar chumas an Chomharchumann na hacmhainní sin a úsáid agus a fhorbairt chun leasa scairshealbhóirí an Chomharchumann agus phobal an cheantair ó Ros an Mhíl go dtí an Spidéal agus an dá áit sin san áireamh. Trí scrúdú a dhéanamh ar gach a raibh tarlaite faoi scáth an Chomharchumann agus ó bheith ag caint le daoine eile, tá liosta déanta sa straitéis de na láidreachtaí, na laigí, na deiseanna agus na bagairtí atá ceangailte le Comharchumann Shailearna Teo idir leathanach 2 agus leathanach 15 den cháipéis.

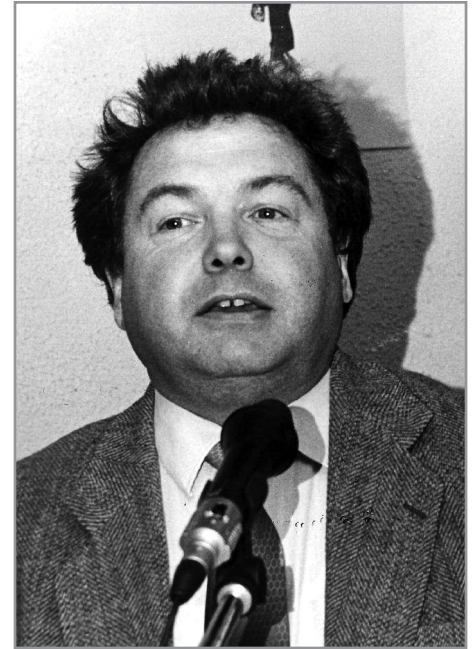
Pointí sa Straitéis

Sa gcur síos ar an gcóras bainistíochta ar lch. 15, tá ráite gur fiú don

Chomharchumann smaoineamh go bhfuil athrú ag teacht ar an ionchur deonach atá daoine cumasacha in ann nó sásta a chur i gcomharchumann nó i gcoistí deonacha. Ní mór dul i ngleic leis an athrú saoil seo agus an leas is fearr a bhaint as ach gan a bheith ag súil le seirbhísí in aisce nach bhfuil ar fáil faoi láthair agus nach mbeidh ar fáil as seo amach de réir cosúlachta. Tá ráite freisin nach féidir le CST a bheith ag súil le saothar crua a thógfaidh go leor ama ó dhaoine ar choistí deonacha. I gcás daoine a bhfuil díograis thar an gcoitiantacht iontu níl bealach is fearr leis an díograis sin a choinneáil beo ná a chinntiú nach n-iarrtar an iomarca d'obair dheonach ar na daoine sin.

Is díol suntais a bhfuil ráite sa gcáipéis faoi phleanáil fhisiciúil i gceantar feidhme an Chomharchumann agus an chaoi a bhfuil éirithe leis an gcomhairleoir contae Seán Ó Tuairisc cuid mhór de na moltaí atá déanta sa gcáipéis seo a chur i bPlean an Chontae.

Maidir leis an gcur síos atá ar thithíocht sa gcáipéis seo deirtear go mbeidh coinníollacha ar leith leagtha síos ar fheidhmiú scéim tithíochta. Teastaíonn ón gComharchumann go príomha scéimeanna tithíochta a sholáthar i gceantar feidhme an Chomharchumann do dhaoine de bhunú an cheantair agus do dhaoine le Gaeilge atá ag cur fúthu sa gceantar. Caithfidh an Comharchumann a bheith airdeallach nach meallfaidh siad daoine gan Ghaeilge leis an bhforbairt seo agus

Peadar Mac an Iomaire

freisin nach mbeidh an fhorbairt seo ina cionsiocair le ceantair Ghaeltachta eile ar nós Cheantar na nOileán, na Ceathrún Rua, Charna, Chill Chiaráin agus Chamais a bhánú trí dheiseanna a thabhairt do dhaoine as na ceantair sin a gceantar féin a thréigeann agus cur fúthu i gceantar níos gaire do chathair na Gaillimhe. Is baol é sin do lagú na gceantar láidir Ghaeltachta cé gur buntáiste gearrthéarmach é do cheantar feidhme an Chomharchumann. Teastaíonn ón gComharchumann go mbeadh na scéimeanna tithíochta seo chomh gar agus is féidir do phatrún lonnaíochta an cheantair le blianta fada. Is é sin go mbeadh tithe tógtha i mbailte suas agus síos bóithriní agus go seachnófaí forbairt ribíneach an oiread agus is féidir.

Sa gcáipéis seo freisin tá clár pleanála teanga Chomharchumann Shailearna le fáil idir lch. 23 agus lch. 28. Cé gur plean 5 bliana a thugtar ar an gcáipéis seo is mó de léarscáil bóthair é ná de phlean mar go bhfuil ráite faoi Mhír 8 - Plean Gníomhaíochta CST ar lch. 35, in áit Plean Gníomhaíochta a réiteach

amach don Chomharchumann ag an bpointe seo bheadh sé níos fearr go n-ullmhódh an Coiste i gcomhar leis an mbainisteoir agus leis an mbainistíocht plean gníomhaíochta de thoradh ceardlanna a d'eagródh an Coiste agus an bhainistíocht le chéile ar mhaithe leis an bplean féin agus spriocanna insroichte a aontú chomh maith le clár caipitil a leagan amach a bheadh riachtanach leis an bplean a fheidhmiú. Tá a bhfuil luaite sa gcáipéis seo mar amhábhhar don bheartas sin. Is riachtanas an cleachtas sin le húinéireacht ar an bplean a bheith ag an gCoiste agus ag bainistíocht an Chomharchumainn. Tuigim go raibh roinnt cruinnithe ag Coiste an Chomharchumainn le grúpaí leasmhara ar mhaithe leis an bplean gníomhaíochta sin a chur le chéile.

Buiséad

Sa geur síos atá ar bhuiséad bhliantúil an Chomharchumainn faoi Mhír 9 lch. 35 tá sé ráite “Tá sé soiléir go bhfuil an Comharchumann ag an bpointe seo faoi thionchar na scéimeanna atá ag an stát le cuidiú le Comharchumainn forbairt a dhéanamh ina bpobal agus go bhfuil an Comharchumann ag gníomhú de réir na hacmhainne atá á soláthar dó faoi na

scéimeanna atá ann faoi láthair. Tá sé riachtanach go dtógfadh an Comharchumann ról ceannródaíochta le cuidiú leis an stát athrú a dhéanamh sa gcur chuige airgeadaíthe agus sa gcineál airgeadú atá á chur ar fáil aige do na Comharchumainn Gaeltachta. Sa gcás sin ba chóir, nuair a bheidh an plean gníomhaíochta curtha le chéile ag an gComharchumann agus é airgeadaíthe, go mbeidh a fhios aige céard é an buiséad bliantúil a theastóidh uaidh le é sin a chur i bhfeidhm. Sa gcás áirithe sin moltar go rachfaí i dteagmháil leis na páirtithe éagsúla a bhféadfadh baint a bheith acu le feidhmiú an phlean ghníomhaíochta i gcomhar leis an gComharchumann agus buiséad a aimsiú a d'íocfadh as feidhmiú na hoibre sin. B'fhiú go ndéanfaí Plean 5 bhliana amach le spriocanna réalaíocha. Sa gcás sin bheadh comhpháirtíocht idir CST, an Stát agus b'fhéidir i gcásanna eile an earnáil phríobháideach ar mhaithe le forbairt áitiúil a chur chun cinn ar bhealach praiticiúil, uailmhianach agus insroichte.

Is fiú cuimhneamh gur sheas Comharchumainn na Gaeltachta sa mbearna bhaoil don phobal nuair nach raibh an Stát ná na hÚdaráis áitiúla sásta nó in ann bunseirbhísí riachtanacha a

chur ar fáil do phobal labhartha na Gaeilge sa nGaeltacht. Thuig Roinn na Gaeltachta óna seascaidí i leith ról agus tábhacht na gComharchumann Gaeltachta. Ach má thuig bhí coistí agus bainisteoirí na gComharchumainn ag an am sin ina gceannródaíthe láidre pobail agus b'iadsan a bhí réamhghníomhach i bhforbairt Ghaeltachta trí a bheith ag inseacht don Stát céard a bhí le déanamh ag an Stát ar mhaithe le caomhnú agus leathnú na Gaeltachta.

Dúshlán

Ó tháinig an ghéarchéim eacnamaíochta i 2008 tá Comharchumainn anois iarghníomhach in áit a bheith réamhghníomhach i bhforbairt a gcuid ceantar agus iad ag ligean do Roinn na Gaeltachta agus d'Údarás na Gaeltachta a inseacht dóibh céard atá siadsan ag iarraidh ar na Comharchumainn Gaeltachta a dhéanamh ag an bpointe seo. Ní hé leas na bpobal ar a bhfuil na Comharchumainn Ghaeltachta ag freastal nach mbeadh na Comharchumainn sin a dhéanamh ach ag tabhairt aird ar a bhfuil an Stát ag iarraidh orthu a dhéanamh. Más é sin an cás socróidh an Stát céard a dhéanfar bunaithe ar na hacmhainní atá agus a bhéas ag an Stát le caitheamh ar fhorbairt Ghaeltachta. Ba é príomhaidhm phobal na gComharchumann riamh gur bhreathnaigh siad ar a gcuid Comharchumann mar eagraíochtaí a throidfeadh go láidir ní ar roinnt na n-acmhainní a bhí ar fáil ón Stáit orthu ach ar mhéadú na n-acmhainní sin an oiread agus ab fhéidir. Is é dúshlán scairshealbhóirí Chomharchumann Shailearna Teo. sa lá atá inniu ann breathnú arís ar spriocráiteas an Chomharchumainn agus a chinntiú go bhfuil gníomhaíochtaí an Chomharchumainn inniu agus amach anseo ag teacht le riachtanais an phobail mar ní raibh tacaíocht an Chomharchumainn ag teastáil chomh géar riamh agus atá ó phobail Ghaeltachta sa lá atá inniu ann.

Cuid den bhfoireann a rinne athchóiriú ar Sheanscoil Sailearna (ó chlé): Breandán Ó Tuairisg (*An Lochán Beag*), Pádraig Ó Cadhain (*Na Mine*), Rónán Ó Gríofa, (*Baile na hAbhann*), John Ó Conghaile (*An Tulaigh*) agus Micheál Ó Gríofa (*Baile na hAbhann*). (Pic. Bob Quinn).